

Q. B. V.!

DISPUTATIO ETHICA

De

SUMMO BONO,

QUATENUS ILLUD IN COR-
RUPTO VITÆ HUJUS STATU,
HUMANA INDUSTRIA O-
TINERI POTEST:

Quam.

Ex adsensu Amplissimi Senatus Philosophici,
In Illustri & Regiâ, quæ ad Auram Fennorum
floret, Universitate,

P R A E S I D E

Nobilissimo Amplissimoq. VIRO,

DN. SAMUELE Gyldenstålpe/

Hæredit: de Kärnheim &c. Polit, atq; Hist. Prof.
Publ. & Ord. Præceptorè studiorumq; meorum In-
signi Promotore, omni Obsequio Cultuq;
æstatem devenerando;

Liberalis Exercitij gratiâ, Ingenuè Philosophantium pla-
cide Censuræ modestè submittit

O LA U S O. WEXIONI U S,

In Auditorio superiori & Maximo, ad diem 22. Maij. Par-
tus Virginei Anno 1680.

A B O X,

Impressa à JOHANNE Wald/ e Acad. Typogr.

Sereniss. Regiæ Maj. Regniq; Sveo - Gothici

Fidelissimis VIRIS:

Generosissimo Excellentissimoq; DOMINO,

DN. EDWARDO EHRENSEEN/

Hæreditatio in Törsbygård/ Lindesjö & Barkestorp &c. Imperialis
Senatus Cancellario Aulico longè Eminentissimo , Musarum
Patrono Insigni, Mecœnati Dominoq; meo Gratosissimo !

Ut &

Generoso atq; Nobilissimo DOMINO,

DN. NICOLAO GYLDENSÆLPE/

Hæredit: de Jaköila & Särstad/ Sacratiss. Reg. Maij, à Consilijs
Cancellariae & Secretario Status longe dignissimo, Districtuum
item, Åfiks/ Helsingi & Västtö idjici Territoriali Accuratissimo,
ut Nasendi Sorte Patrueli , ita Beneficiorum in me Collatorum
magnitudine Mecœnati, Dominoq; Propensissimo!

Nec non

Admodum Reverendus, Ampliss. Consuliss. Speciatiss. Viri atq;
DOMINIS

DN. ENEVALDO SVENONIO S.S. Theol. D. ejus-
demq; in Academia Aboënsi Prof. Prim. atq; Celeberrimo , Con-
sistorij tam Eccles. quam Academicci Seniori Graviss. Cathedralis
Templiutriusq; Ecclesiæ, cum Annexa Nummensi, Past. Vigilantiss.
Affini, Præceptori, studioruq; meorum Patrono Honoratissimo.

DN. MAG. ANDRÆ PETRÆO, Naturalis scientiæ
in Inelyta Aboënsium Universitate Prof. Celeb. utriusq; Consist.
Adseß. Ecclesiæq; Gratiaë Vallensis, cum Annexis Past. meritiss.
Avunculo, Præceptori, studiorumq; meorum magno Promotori,
quovis observantia cultu ætatem devenerando.

DN. SAMUEL PETRÆO, Regij Dicasterij magni
Ducatus Finlandiæ Adseß. designato Gravissimo, Avunculo , stu-
diorumq; meorum Promotori promptissimo , obsequioso affectu
ætatem prosequendo.

DN. ELIÆ JOHANSON/ Regiorum Reditum, in
Territorio Wemoënsi exigendorum Præfecto Circumspectissimo,
Affini, Benefactori, Fautoriq; meo Indubitatissimo.

Gratiam Felicitatem & Annos!

E

Xcell. Tuæ, Vestrissq; (Patroni maxi-
mi) Nobilissimis Amplissimisq; Nomi-
nibus, Exercitium hocce Academi-
cum, submissa mente Inscribere, Ge-
nerosa illa Virtus vestra, qua non de Seculo solum,
sed maxime de ipsa Re Literaria, bene omnino me-
remini, non tam tuasit, quam Imperavit prorsus.
Dum enim de Inclyta illa tam Vitæ quam Morum
Imperatrice, Sacratissima VIRTUTE, utpote Summo
hujus vitæ Bono (quod Ambitiose à quamplurimis
Suspici, à paucis feliciter attingi, quotidiana docet
Experientia) Stylo ut ut macro & nescio quam Im-
maturitatem redolente, scribere aggredior, Cui
potius quam Excell. Tuæ, Iuvenilis halce Indolis Pri-
mitias Consecrare potuisslem? cui magis debuissē?
Nemini certe! quippe cum Illustris illa, per Ge-
nerosum Excell. Tuæ Pectus diffusa VIRTUS, Excelle-
tiam Tuam, supra communem Hominum sortem, in
ide evexerit fastigij, ex quo Fortunam & quicquid ab
hujus volubilitate pendet, Generose (ut fieri vide-
mus) despiceret Contemneretq; Infra se Cernens
quicquid Homines aut timent multum aut æstimat,

Bonum suum malumve opinione metientes. Exiguum quidem fateor, Molemque si Consideres, Excell. Tuæ dignitati valde Impar munusculum, quippe cum Dissertatio hæc mea, nullo Lascivientis styli acumine prægnans, nulla Oratorij Decoris Majestate fulgens, nullo deniq; luxuriantis Eloquentiæ (quod hodie pro seculo habetur) Syrmate tumida, sed simplici saltem Icriptionis consignata Charactere, & (prout à Iuvenili , minusquè adhuc matura Indole Proficiisci potuit) levissima quasi verborum cincta Epidermide. Quicquid tamen fuerit, Tuæ id totum Excellentie, Vestrisque (Patroni) Nobilissimis, Amplissimisque nominibus Sacrum Di- catumque esse, Religioso affectu devotissimaq; mente totus discupio, qui me Avitæ Vestræ VIRTUTI (Cuius radios non sine Admiratione in Rem literariam uberrime derivatos , magis magisque deprehendimus) Officiosissime involvens, ex Tenore debiti mei, quoad Spiritum per Inanem hancce Auram ducere licuerit, obsequioso affectu sum maneoq;

Excell. Tuæ

W. W. Nob. Amplitudinumque

Dab. e Museo decimo-
quarto Cal. Martij,
Currentis Anni
MDCLXXX.

Observantissimus cultor
Devotissimusque servitor
OLAUS WEXIONIUS.

Splendidis Natalibus, Eruditione & Venustate Morum,

Peregrinatio Juveni

DN. OLAO O. WEXIONIO,

Regio in hac Academia Stipendiario Perindustria,

Dissertationis hujus de S. Bono Auctori & defensori solertissimo,

Amico, Affini & Commilitoni singulariter dilecto;

Diversis diversa placent vixque omnibus una.

Mens constans: quenam Vita Beata siet.

Puncta voluptatua junt huic gratissima, nec non

Deliciis saltem luxuriare novis:

Hunc stius urget Opum, Nummorumq; fænora multa

Mille quibus possit multiplicare modis:

Anxius ille volens augescere Honoribus, orbem

Ut solus titulis impleat iste cupit.

Improbis est labor iste Viris, meliore reliquo,

Desiderant potius deteriora sequi,

Namque ubi non Virtus fundum facit inclita, totus

Conatus certè perniciosus erit.

Tu meliora sapientia nostri Spes certa Lycaeis,

Quod studio servas commodiora tibi,

Est ea Summa Boni Tibi Gloria grata, perenne

Virtutis Studium que comitatur. Ego

Ausibus his grator q; Te Sobolescere verè

In Patrios usus bac probitate, scio;

Macte, Tuis Studiis Divina Potentia rectis

Adspirez, Pallas digna Brabaa feret!

Benevolo affectu licet pluribus
impeditior Scripsit

JOH. FLACHSENIUS,

Mathem. Profess. Ord.

& Acad. h.t. Rector.

Præclare Indolis, Magnaque Expectationis juvent,
DN. OLAO WEXIONIO, Clari Parentis Filio haud
degeneri, Amico sincere dilecto, de S. BONO
Eruditæ differenti.

ENthea vis Animi Mundi ludibria spernit
WEXIONI, Summum quærat at usq; Bonum.
Quod facis egregiè, Testes doctissima verba,
Queis animi sensus fundis & Arte pios.
Succedat porro, Prælustres provehat ausus,
Ipse IEHOVA Tuos, Candide OLAE Vale !

Ita paucis, ex animo tn, grat.

A X E L I U S K E M P E L.L.P.P. & Ord.

I N I U V E N E M
Morum comitate & Politiori Ingenij culturâ
Exornatissimum
DN. OLAVUM WEXIONIUM, Patricium Aboënsim, Ami-
cum per dilectum: de Summo Bono felicitè disputantem.

Enīyexupug:
Creditur, algenti qui manè rigaverit undâ
Lumina, per rotum belle videre diem.
Aonios teneri placidè deductus ad amnes
Annis, & visum, labra manusq; lavat.
Ingenijq; simul Nebulas dispellit opacas,
Phœbus fugiens vita micat radis!
Crede, Tibi dictum WEXIONI, turba Sororum
Quod memorant verè dulcianensq; chorus!
Vitam imitate Patris pervolvit Iustinianum;
Fortè placet niteas Arce Machaoniâ.
Quicquid erit! Summum faustè quod differis esse,
Adprecor obveniat, sed sine fine, Bonum!

L. Mq;

ELIAS Zilz Landz
Med. Doct. & Prof.

Liberalium Artium indefesso Cultori

Peregrinio

DN. OLAO OLAI WEXIONIO.

Consanguineo meo Exoptatissimo,

Deo

Summo Bono sobrie & Eleganter differenti

S: P: P,

Nemo adhuc ita sine sensu, sine ratione, in Vitam hanc prodijt,
WEXIONI, quin aliquid appeteret, alicui studeret, Naturæque suæ vel comitaretur imperum, vel Majorum suorum Instituta tandem arripet; quæ, ut apud varios Homines, diversa
admodum sunt, & quandoque contraria, ita non eadem omnibus honesta atque turpia videntur. Hanc opinionum litem, disputatione quam de Summo Bono inscribis, non minus provide quam eleganter dirimis, simulque Animo tuo quantum modestia insit, Ingenio Acuminis & venustatis denique stylo contineas (in hac juvenili tua ætate) abunde satis demonstras; quo, ita te ad honestatem erectum, ac in studijs assiduum, videant Praeceptores, Com-militones vero tui, quod imitari vel emulari possint, habeant; Inter bonos enim circa invidiam, sine sufflamine, sobrie Philosphari & proficere licere, arbitror. Egregios itaq; illos, cum Con-natus tum Protectus, qui alijs omen esse possunt, tibi vero ad maiorem spem capescendam incentivum erunt, ex animo tibi gratulator, mihi etiam, de Consanguineo & Convictore talia edente specimina, gaudeo: Sospitet tantum porro te Deus, precor, protegatq; & Indolem illam, quam eximiam tibi dedit, perennem etiam esse jubeat! quo Patriæ commodo, Ecclesiæ ædificationi, Tibi, Tuisq; Decori atq; solatio diutissimè vivere queas! quod tanto calidiore corde exopto, quanto arctius, nascendi fors, nec dispar admodum ætas, diuturnusq; convictus nos junxit; & si quæ haec tenus tibi præstare potui officia, in posterum pariter, Deo favente, eadem ultro offero, Vale!

SAMUEL Gyllenstålpe.

Peregrinio & Ornatissimo Viro-JUVENI
DN. OLAQ WEXIONIO,
Solide & Ingeniose de Summo Bono disputanti,
Amico per dilecto :

Quid quereris tua fata diu, que luxibus instas
Gens Epicureo subditæ cœca jugo ?
Vana rogas etenim, voci non panditur aether,
Quo feriat limen Pallados aut Themidos :
Luxuriam nam sepe tuam procul ad Garamantas
Legârunt, Libycos qua meat amnis agros.
Hinc & Arisippus de dogmate deflet & ingens
Siccas suas mussat voce dolente vices.
Solus Aristoteles plausu hoc aliquando superbit,
Virtutem posuit qui omnibus ante alios.
Hunc Themis & Pallas laudant, sua quaque revolvens;
Iustitiamque Themis, Pallas at ingenium.
Quid? dubiam docto facis hoc problemate palmarum
Quod licet ille prius, serius ipse doces.
Nutibus inde Deæ blandus Tuo dona recensent,
Ingenio præstat, hec ait, illa, fides.
Pauca loquor: Menti crescat vigor atque medullis,
Ocius ut palma hac, quam facis hic dubiam,
Te maneat! Nota tangant pia sidera voces
Et cum successu Calica templa petant!

Scripsit in Honorem
& officium

AND. WANOCHIUS
Acad. Ab. Secret. & Adj.

LECTORI BENEVOLO SALUTEM!

Auctis mihi in frontispicio Disputationis hujus submonendis viderū, Benevolē Lector, quo tibi Intentio mea ipsā scribendi oceſſio facilius innotescant. Dum enim atutū studiorumque id jam exigente ratione, de ſpecimine aliquo Publicè exhibendo, mecum non ita pridem cogitarem, maximē occurrebat Nobilis illa arduusq; de Summo Bono Materia, Circa cujus Perpetuam Investigationem, cum Innumera Maximorum Virorum, non tamen aquē feliciter, defudarint Confenuerintque Ingenia, adeo quidem ut in tantā Copiā paucū, ipsum in Profundo latitantem nucleus, attingere contigerit atque degustare; non abs re meā fore arbitratus sum, si præcipua eorum, qua in lectione quorundam, difficultatem Animo scrupulūq; duntaxat cauſare viſa ſunt, ad Compendium (prout factum vides) ſimplici quidem Scriptioñis carachtere redacta in Publicum producerem. Tuaque quisquis eris, Ingeniose Lector, Candidiori Censurā modeſtè submitterem. Ubi quidem hoc impri- mis præmonitum volo, me non luxuriantis Animi ſive fasti ſive laſci- viā (ut quorundam Genius eſt) Speciosas hic ambicioſe nugas vendere aut ſequi pedalia, ut appellant, verba, quippe qui (Ingenue loquor) ab hac luę & Ingenio & Naturā abhorreo; ſed hoc Unicè intenderē hoc agerē, ut Materia hujus accuratori ventilationē, Animū Scrupulo, quem dixi, liberem, mentisq; hac in partē In- dagini ſatisfaciam. Quin & hoc ſcias velim, Benevolē Le- tor, Instituti mei non eſſe, novi quid hāc in parte aut ab alijs

qui supra Infantiam meam multum sapiunt, diversi arroganter vel
te statuere; sed fateor libenter, me hic, per omnia fermè, Pra-
clarissimorum Ingeniorum (quibus multum omnino debeo) & qui
dem Consulto, pressisse vestigia. Quod si autem in labyrintho
hocce, inter tot in diversa abeuntium varias sententias, inter eos
Opinionum divertia, in arguento itidem tam gravi, tamque
sublimi, quod pro dispari studio in diversis diverse querimus.
Circa quod etiam obscurè Miseri (non secus ac Insecta ad lucem)
imo ineptè prorsus hallucinamur; si inquam! Humani quid tibi
passus videbor Benevole Lector, id Te, qui altius fortè sapis, non
offendet ut spero, quin potius si ad Superiora respexeris, Ve-
niam mihi Ultra dabis. Brevitati quidem me hic, quoad in
Uberrima hac segete fieri potuit, studuisse omnino fateor, ne tadium
fortè Lecturo nauseamque Indignè Causaret nimia prolixitas, quam
etiam Veneranda antiquitati Odiosam fuisse me non latet; Laudata
quippè Veteribus fuere parva Phidiae sigilla, Vascula Mentoris,
Formica Eburnea Callichratis, Navis & Auriga Myrmecidis,
quarum hanc cum auriga alis suis musca intregebat, illam Api-
cuia Pennis abscondebat. Sed nolo Te diutius in aditu hic vesti-
bulog, morari, qui scias in Ianuis loqui nefas olim fuisse. Tua
erit modestia quisquis es Curiosè Lector, hoc qualecunque Ingenij
spicimen Candidè (prout Ingenuè tibi omnino exhibetur) huma-
niterque interpretari. Quod à Te fieri si Intellexero, jam qui-
dem voto meo bac in parte satisfactum reputabo; Imo dabitur
mihi ansa, graviora forsan, & qua Iucunditatis non minus quam
Utilitatis nomine delectabant, in posterum (Divinâ Clementer ad-
spirante gratiâ) tecū Communicandi; Vale Benevole Lector, Sum-
miq; Boni Contemplationi unicè intentus, sic Vale, ut Vivas! sic
Vive ut Valeas! Dabam E Musao Galenti Calamo, ipsis Idibus
February, Recuperata Salutis Anno M. DC LXXX.

C. B. D.

C. B. D.

DISPUTATIONEM de Summo Bono
aggressuris, in primo se statim limi-
ne considerandas sicut sunt duæ ha-
cum primis prænotiones, I. m. qui-
dem, An detur aliquid Summum,
hujusmodi ac nos querimus Bonum? & secunda
si datur, quid sit, quod nomine hoc Summi Boni
venire debeat? hoc enim pacto nisi viam nobis
straverimus, non adeo forsan in Offenso pede in
reliquo opere progrediemur. Obstaculum nobis
obicemusq; in primo statim aditu præbere viden-
tur, præter innumera Scripturæ Testimonia in-
constantiam fragilitatemque Humanam Cōpiolè
exaggerantia, ipsa Poëtarum scripta, quæ passim
referunt querelis atquè lamentationibus, de
Humanā Miseriâ, adeo gravibus, ut non tam ver-
bis, quam singultibus lachrymisq; de vitâ nostrâ
loqui videantur. Quibus præterea infinitæ indu-
merorum, eandem ingeminantium Palinodiam,
accedunt voces, quas Prolixè hic coacervarè in-
stituti jam non est nostri, cum id Ambitiosum
foret magis quam difficile. Verum tamen est,
inter hæcce quam plurima Sapientissimorum et-
iam Philosophorum idem proorsus loquentia pas-
sim occurtere Effata, utpote notum illud Solo-
nis, quod Croëso Blandientis jam fortunæ lenoci-
nijs Corrupto, atquè supra modum tumido sugges-
tit, Neminem videlicet ante suprema funera merito censeri
posse Beatum. A quo nec procul abludit Socrates,
cum in sola veri cognitione sitam esse assertit Ho-

Duo prece-
gnita: An sit
summum Bo-
num? Et
quid sit?

Eccl. 40. v. 1.
2. 3. 4. 5.
Job. 14. v. 12.
Joh 16. v. 20.
Heb. 13. v. 14.
Rom. 8. v. 22.
13. &c.
Conf. Hos

merum Odyl-
sea 3. pag 64.
Od. 12. p. 37.
Item Od. 19.
pag. 595.
Nec non Pins-
darum, Me-
nandrum,
Euripidem,
Simonidem
in Introitu
ad Sententias
suis, aliosq;

Philosopho-
rum de Mise-
ria Humanâ
querimonizq;
Vid. Herod.
1. 4. p. m. 36.
& Plut. p. 93.
lir. c.
Flat. in Phoe-
don. 4. p. 494
& 495.

minis felicitatē, illam autem vel nunquam nobis
obtingere, vel tum demum ubi ex hāc vitā ex-
cesserimus. Quod si autem ad ipsum illum Phi-
lib. 10. Eth. c. 7. lib. 1.
Metaph. c. 2.
lib. 1. Eth. Ni-
eom. cap. 8.
text. 74. losophorum Principem Aristotelem recurrere
placuerit, & ille idem haud obscurè innuere vi-
sus est, dum Contemplativum illud Bonum, soli
Numini tribuit; De Activo verò illo, quod huic
proximum facit, cum id Bonis fortunæ (ut ipse
fatetur) carere non possit, adeoque firmum perpe-
tuumque non permaneat, dubitare cum liceat,
num Summi Boni Titulo venire queat à merito
ambigitur, num hāc ratione Felicitas aliquā hīc
Inveniri atque Constitui possit? Addere Philo-

Regum atq;
Principum,
Diuvocantur,
Pl. 82. v. 1. qui cum iam Semi-Dij Imperiumq; sibi cum Jove
& 6. Salom.
Eccl. cap. 11
v. 12. & seqq.
Senec: dcBres:
vit: Vitæ c. 5. quo placidè qviscerent, sed vacationem à Repu-
blicā quietemque sibi non desierant appre-
cari.
Inspice Octavij Augusti, Ciceronis, aliorumq; pas-

sim occurrentia Exempla, & Videbis optimè qua-
drare Simonidis illud, *Sic nihil malorum in Vitâ abest,*
sed infinita mortalium sortes & ineffabiles calamitates da-

Quotidiana m̄nag. sunt. Hisce jam omnibus quotidianam si ad-
Experientia, junxeris Experientiam, ut potè certissimum de Mi-
seriâ, quæ Humanum Genus indies quodam quasi
turbinè versat, Testimonium, Certe difficile vide-
tur explicatu, num quid Felicitatis cum tantâ con-
sisterè possit Infelicitatē, nam ut Tragicus dicit :
Quos felices Cynthia Vedit, Vedit Miseros Abitura dies.
Adeoq; non deerit fortè Delicatus aliquis infen-
susque æstimator, qui modò recensitis rationibus
persuasus, Conatus nostros præpostero Judicio ir-
ride-

rideat, Aureumque nos hic duntaxat somniare pī-
scem, aut Chimeram ridiculē venari, indignē ca-
villetur. Cum autem Instituti nostri ratio com-
pendium omnino hāc vicē svadeat, Argumenta iti-
dem, quibus omnem prorsus ex hāc vitā tollerē
conantur Felicitatem jejunæ nimis istius lententiæ
Patroni, copiosè satis recensuerit, nervoseque
identidem refutarit ac debellaverit Nobiliss: Do-
minus Michaël Gyldenstolpe/ Patruus meus devo-
tā recordatione semper etiam post fatā maximè ho-
norandus In Collgio Ethico (ad quod te etiam hae : e.
vice, Curiose Lector, remittimus) nullam nobis
hæc jam remoram iniicient, quin aspirantè Altissi-
mò tutò Vela laxare audeamus, propositumque
ex voto urgere, habitâ interea adamatæ semper
brevitatis decenti ratione. Sit itaque

THESIS I.

Datur omnino summus actionum Humanarum finis: Quemadmodum enim Natura per se ni-
bil facit frustra sed in omni actionē ad metam sem-
per terminumque collimat, ita nescio num,
quis adeo inveniatur stolidus stupidusque ut ali-
quid sine præfixo aggrediatur scopo, cum & In-
fantes, qui iam nuper fari incipiunt, si quid agant
quaesiveris, certè monstrabunt tibi, se nihil frustra
& sine proposito fine auspicari. Iam si in Actio-
ne quâlibet datur Finis, prout dari omnino con-
stat, dabitur certè & ultimus finis, in quo Civilis
hæc Beatitudo, Summaq; Felicitas collocanda erit, Datur finis
nè hujus vicissim fine posito ac illius, sic tandem omnino Ul-
timus, in infinitum procedatur, unde iam Appetitum
nobis planè frustrenum contigisse absurdè nimis
indu-

Summum
absolutē &
simpliciter
Bonum quis
dem non das-
tur in hāc
vitā;
Causa est liz
plus Protos
plastorum:

Manet tamen
aliqua felici-
tas Civilis,

induceretur, quod statuere esset impiissimum. Fa-
tendum quidem est Felicitatem absolutam & Sum-
mum simpliciter Bonum. Homini in hāc vita obtin-
gere omnino non posse, ob miserè prob dolor!
Protoplastorum culpā desperitam Divinam Ima-
ginem, cuius quidem irreparabilis amissio & In-
tellectum & Voluntatem ita obfuscavit, ut ille quid
facto sit opus, in Divinis præcipue, non per omnia
intelligat; Hæc recte præcienti ut plurimum
refragetur, carnis vitio ita corrupta, cui raro
omnes rebellionis fibras evelles. Quod Animi qui-
dem malum, corporis insuper fragilitas pœnæ
loco, Bonorumque inconstantia insecura sunt: quæ
quamvis miserum Hominem reddere non possint,
obfuscant tamen Felicitatem ac impediunt, non
secus ac Nubes, quæ Solem non tollere quidem,
sed abscondere tantum possunt. Hæc utcunque
sunt, rationes tamen dantur plurimæ, imo firmissi-
mæ, quibus omnino dari sumum Civile Bonū certò
adstruere possumus. Lubet autem non nullashic,
easque præcipuas, pro sententiæ nostræ affirma-
tivâ in medium proferre, prout easdem observare
contigit ex ijs, quæ non ita pridem in Publicis
suis Prælectionibus circa hanc Materiam, ut copiosè
ita Ingeniosissimè juventuti inculcavit, Nob: Dn.
Samuel Gyldenstolpe/Consangvineus, Præceptor
& nutritius meus ætatē Honoratissimus; quæ, ut spe-
ro, omnem hāc in partē scrupulum, si Ingenuè expli-
centur, facile removebunt. Primò igitur Thesis no-
stram asserimus, à Causâ Universalì Deo, qui ut fons
est omnis Boni, ita etiam Civilis, qui autem omnia
ponit, is nihil Excludit. 2. à Causâ speciali, tum

Re-

Remota, Intellectus nempè & Voluntate: Cum enim illi adhuc insint aliquot scintillæ Imaginis Divinæ, maneatque etiam post lapsum aliqua, tam Creaturarum quam Creatoris, in Nobis cognitio, ut ut imperfecta & Difficilis, ipsumque sit opus legis moralis Cordibus etiam Gentilium inscriptum, ut docet Apostolus, discernerè quidem potest quod Bonum est; Voluntas vero ad id appetendum naturâ suâ cum propendeat, necessarium est Summum aliquid Bonum esse, in quo appetitus iste terminetur atque quiescat. Tum Proximâ, Virtutibus nempè quibus Summum Bonum nobis acquirimus, quæ de cœtero nihili essent. 3. à Subjeto, Animâ Rationali, quæ Homini data est in Bonum, ut id efficiat atque conservet. 4. ab Absurdo, nisi n. daretur summum Bonum, processus fieret in infinitum, à quo abhorret naturâ. 5. à minori ad Maius; si enim illud inest, quod minus inesse videtur, utique illud inerit, quod magis inesse videtur. Si appetitus Naturalis, Animalis & Sensualis, certum habent scopum, in quo tanquam fine ultimo quiescunt, quanto magis Appetitus Rationalis, qui Homini solum inest. 6. ab Adversis, posito enim Uno adversorum ponitur & alterum, atqui summum Malum dari nemo adhuc negavit, Ergo dabitur & S. B. quod illi opponitur. Possent hic quam plurimæ ex superabundanti pro Existentiâ S. Boni enumerari rationes; Ut potè, ab ejusdem adjuncta Cognoscibilitate, Adjunctis cum Internis tum externis, à Fructu, Testimonij tum Sacris tum Profanis; ab Exemplis itidem, non minus sacris quam Profanis: Cum tamen vel Uni-

*Epist. ad Ros
man. cap. 2.
v. 14. & 15.*

ca supra allatarum pro Quæstionis determinatiōne sufficiat, nos Instituti memores, de Ulteriori Argumentorum Coacervatione hic anxiè non laborabimus; sed ex dictis Confidenter iam concludimus, Dari omnino Felicitatem in hâc Vitâ Summam, ultimumque finem, ad quem omnia nostra tendunt votâ, In cuius etiam fruitione Appetitus noster placide quiescit. Ubi tamen (quod & suprà monuimus) notandum erit, Nos hic de absolutâ illâ simpliciterque dictâ Beatitudinè quæ Electos Christi manet, impræsentiarum non age-re, cum amissa illa olim Integritas, non nisi post hanc demum vitam in statu Gloriæ perfectè Instau-retur. Ut res distinctè & citra negotium Constat, Iuvabit ex supra nominato Nob. Dn. D. Gyllden, Stolpe B. M. obiter notassè, Hominem in statu hoccè Peccati, vel respectu Corporis, quod corruptibile, vel respectu Animæ, quæ Immortalis est, Considerari; Felicitatemque ac Beatitudinem, aliam esse Divinam, Cœlestem, Spiritualem ac Theologicam, de quâ Joh. 17. v. 3. quam Dei frui-tionem Scaliger vocat, & aliam Humanam, Mortalem seu Civilem, quæ Industriâ atque Humanis Viribus acquiritur; Illam quidem hic non nisi in

Joh. cap. 17.
v. 3.

Rom. 8. v. 24.

spè habemus, ut sentit Apostolus Rom. 8. v. 24: Po-sterior hæc etiam in hac Vitâ obtineri potest. Licebit & hoc ex occasione breviter observarè: Sum-mam illam hujus vitæ Miseriam Relativè dici, & in Collatione ad omnimodam illam æternamque Beatitudinem; quod omnino videtur limitati-onè restringendum, nè in sanam temere Impin-gamus Philosophiam. Et certè miror quorundam

in propugnandâ Contrariâ sententiâ promptitudo
dinem, cum res Meridiano Solè clarior sit; Pate-
bit autem ad oculum ex sequenti Inductione:
Quemadmodum in Rationis processu, Principium Fundamentū
est id quod naturaliter Cognoscitur, Itâ in processu Theos.
Naturalis Appetitus, optet esse aliquod Princi-
pium seu primum, quod naturaliter desideretur;
Illud autem necessum est Unum esse, Naturâ e-
nim non tendit nisi in unum; Nisi autem Primum
illud, quod appetitur Unum esset, Frustraneus
planè erit appetitus noster, nihil enim habebit, in
quo placidè quiescere, suumque terminarè possit
desiderium: atqui hic jam frusta esse non potest,
quia naturalis est, & à Naturâ ejusque Authore
nobis inditus, jam Ergo Conclusio nobis ex voto
ultrò Patrocinabitur. Quod enim præternatu-
rales atquè adscititij Appetitus, frustranei ut
plorimum esse possint atque iacepti, nihil nos
movet,

THESIS II.

EVicto jam ostensoque Felicitatem in hâc Civili
Vitâ omnino dari, Videndum jam breviter quid
sit, quod Felicitatis hâc Summique Boni Nominè
venire debeat? Illud Videlicet, ad quod Appetitus
noster in Civili hâc Vita primariò tendit, ad quod
etiam omnia nostra studia Votaque tanquam ulti-
mum scopum terminumq; unicè Collimant; Ter-
minus autē hic quis est? Ipsa Felicitas, ipsa Beatus.
Quærimus enim, ut Verbis utar M:T.Ciceronis, quid
nam sit extremum? Quid Ultimum? Quo sint
omnia Benè vivendi, recteque faciendi Consilia
Quid felici-
tatis Titulo
venire des-
best. Cicero lib.I.
de finibus.

referenda, quid sequatur Natura, ut Summum in
Rebus expetendū? Quid fugiat ut extreūum Ma-
lorum? Quæritur inquam hoc? quatenus talē ali-
quid in morali hac Vitā obtineri, eamque juvare
potest; Hinc argumentor, quicquid expetitur ma-
ximè, Illud omnino est Perse&tissimum; Felicitas
expetitur maximè, Ergo.

In quo Con-
sistat felici-
tas Civilis.

Quā autem in Re po-
tissimum consistat Felicitas ista, & ubi quærenda,
inter omnes non usque adeo convenit. Cum n.
Varia sint, quæ sectamur Vitæ genera, & sua quem-
que utajunt, voluptas trahat; hinc pro diverso
Vivendi Instituto, Varia etiam Hominum sunt
de Summo Bono opiniones atque sententiae. Ut
autem multa paucis complectamur, Tria quidem
præcipue sunt, ex Philosophi sententia, Vitæ ge-
nera, quæ in Comuni Vitâ ut plurimum sequi-
mūr: Id videlicet quod Vulgus colit, Civilè, &
Contemplationi deditum, pro quorum dispari-
ratione, Summi Boni Fruitionem dulcedinemque
inæqualiter concipimus. Vulgus quidem & qui

Triplex Ho-
minū genus:
Arist. lib. I^a
Eth. cap. 5.

Vulgus.

In voluptate
corporis non
Consistit feli-
citas Civilis,

nil supra Vulgus Sapiunt, in Voluptatè, Corpo-
risque Saginâ S. B: collocant, quod etsi Beluis ma-
gis (quippè quibus laxior Contigit Venter) con-
veniat. Commendari tamen hoc nominè solet,
quod magnæ duntaxat estimationis Homines,
Summaque in Dignitatè constituti, melius sæpè
non sapient, quos Vulgus ut Vitæ morumque
Exempla, meritò imitatar. Et quid dicam? fuerunt
ex Philosophis (nil minus) nonnulli, quos Im-
piam hanc non puduit defendere, imo strenue
propugnare Sententiam. Quorum quidem pri-
mum

mum Principemque fuisse Aristippum Cyrenaeum habemus ex Cicerone Tusc: 2. qui dilectè ac Ingenuè profitebatur, Voluptatem Summum Bonum esse, & dolorem maximum Malum; hoc ipso intelligendo, Voluptatem Corporalem, Felicissimam Beatissimamque Vitam esse. Hunc deinde insecurus est Hieronymus Rhodius omniesque Cyrenaci; Nec non ex Eleaticâ disciplinâ Metrodorus atque Epicurus; ex quibus, Posteriorē hunc & dictis & factis Bestiale Voluptuariumque, non sine delectatione Animique Tranquillitatè, peregrisse Vitam, multorum Constan^s est opinio. Quem Ego Certè, ipso Sardanapalo eo nominè deteriorem æstimaverim, quod sub specie Sapientiæ Insanam suam Impietatem venditare, palamque Profiteri, non erubesceret. Pulchra mehercle! meo quidem judicio Bestiæ, cuius omnis & Doctrina, pariter ac Vita (ut pote Humano generi perniciosissima) funesto quodam Exorcismo, in intimum damnari meretur Infernum. Et cum Inepta non minus quam Blasphema horum sententia, Absurditatem suam sponte prodat, non est quod hic de Ulteriori ejusdem Civiles, refutatione solliciti simus. Qui vero Generosi- Neque
oris sunt Animi (Civiles superius nominavimus) in Honore
nec tam ad mollem ac delicatam Vitam, quam aut divitijs
res in Republicâ gerendas se Componunt (Aristot.
Vocat Practicos, & Politicum Hominum genus) se- Età est;
cundam nobis Classem constituant; & Hi quidem Felicitatem plerumque vel in Honore, vel Divitijs collocant; i qui quamvis cum Vulgo & Voluptua-

riā illā Imbellique turbā conferendi non sint, tamē & ipsi errant, dum vel in Divitijs, vel Honorē Felicitatem ponunt, quippe & Opes & Honor & Potestas Civilis momentaneæ sunt res & Arbitrariæ, Fortunæ ac Vicissitudinibus obnoxiae; Ubi tamen contra, Felicitas in ejusmodi aliquā rēponenda Videtur, quæ tantò hisce sit Excellentior,

Conf. Arist. quanto Animus ipsi præstat Corpori, *tale videlicet*
lib. i Eth. Ni-
comach. c. 5. *quid, in quo Appetitus Tuus quiescere gaudeat, quod &*
Vitam Tuam levarè atque juvare possit. Transeo hic
lubens Æschyli, Pindari, Zenonis, Anacharsidis, Stilponis,
Simonidis, Archita, Gorgiae, Crysippi, Heracliti &c.

Conf. Fas. (quorum prolixum Vide Catalogum Horolog:
Contr. Eth. Principum lib. I. Cap: 40.) ineptas ridiculasque
P.M.D. Gyl- denstolpes: de Summo Bono Opiniones, Irrisione magis atq;
Eruditj. Commiseratione quam refutatione dignas. Suc-
cedit jam tertium Hominum Genus, eorum Vi-
delicet, qui Contemplationi dediti, rerum Co-
gnitionem ac Scientiam reliquis anteponunt.
Atque ita sufficiat breviter Insigniores illas, quæ
circa hanc rem Celebrantur, Opiniones hactenus
recensuisse; Nunc priusquam Manum, ut ajunt de
Tabula removerimus, nostramque hâc in parte
protulerimus Sententiam, paucis de Ideâ Boni Pla-
tonis, in quâ illè Vitæ Felicitatem collocasse vi-
detur, differere placet; Breviter tamen nè Com-
pendij leges temerè transgrediamur. Quid per

Idea Plato- Ideas intelligat, explicant fusè, Franciscus Phi-
ladelphus Lib I. Philosoph. Moralis, & Franciscus
Piccolomineus Grad: 9. cap. 24. quos hâc de re,
si placuerit, Consule Curiose lector! hoc saltem
obi-

obiter notatum volumus, eum non in quavis il-
larum Summum Constituere Bonum, sed in Ipsius
tantum Boni Ideâ. (Aristotelem hâc de re prolixè
disputantem, sententiamque Platonis impugnan-
tem, Vid: Lib. I Eth. Nichomach. Cap: 6. & I. Magn.
Moralium cap. I:) sed nos in præsens brevitatis ha-
bitâ ratione ista mista facimus. Quod si autem
Plato per Ideam istam Boni (ut Volunt Philelphus
alijque Platonici) solummodo Intellexerit Ipsum
DEum Ter - optimum Maximum , quem
quidem Ideam Boni appellare voluit, quod ab
hoc Uno omnia profluerè Bona, hunc & omnia,
velut Archetypum , unice referre, Imitari atque
æmulari videret; fatemur certè libenter, eum o-
mnino Piè atque bene hâc in parte sentiissè: Inte- Quin nec in
rim tamen dicimus , neque hîc Summum illud, Idea Cons
quod jam quærimus , constitui posse Bonum. situi potest,
cum nobis in præsens de Civili Bono solummo-
do res sit, de tali videlicet , quod pro Actio-
num Civilium , non verò Contemplationis , Ul-
timò fine agnoscimus. Fieri enim potest, ut qui
Contemplationi Ideæ hujus seu Boni deditus est,
pravè tamen, Civiliter loquendo, Vivat, unde dif-
ferentia , inter Contemplativum illud Platonis,
& Civilè, quod hic investigamus , Bonum, facile
patet ; ubi tamen ultro largimur, Unum sine al-
tero commodè subsistere non possè. Si proindè
Ingenue Platonem sobrieq; Interpretari volue-
rimus , facilimè ejusdem sententia de Summo
Bono, cum Aristotelicâ illâ, conciliabitur. Ul-
timò & hoc monere lubet, Dum Voluptatem ,
ut superiùs dictum , ex foro Felicitatis sublatam

Idea Cons
situi potest,

Vid. Augu-
stin g. de Cis-
tituti Dei. cap. 9.
It. Clem. As-
lexandr. lib.
2. Stromat.

volumus, nos non aliam, quam turpem illam
Corporalemq; Intelligere Voluptatem, ad quam
corrupta nos Caro, refragante quamvis ratione,
Invitat præcipitatq;. *Anima enim illam voluptatem,*
ut summa Felicitatis sive filiam sive sociam, tota mente
exspectimus atque amplectimur.

THEISIS III.

VIdimus iam quid non sit Summum Bonum;
nunc paucis quid illud proprie tandem sit, di-
spiciendum. Est autem, id quod hic querimus,
Summum Bonum, & quidem hominis; si autem
Summum, utiq; & Perfectissimum erit sibiique
sufficiens, ita quidem, ut si illud adfuerit, porrò
nihil desiderari possit. Diximus præterea Ho-
minis esse; quod si ita, Proprium ipsi omnino e-
rit sedem habere in re tali, quæ Homini com-
petit, quatenus Homo est: Cum enim Perfectio
omnium rerum consistat in aliquo munere, quod
Naturæ ejus proprium est, sic fieri non potest,
quin etiam Hominis Perfectio in ejusmodi aliquâ
functione sita sit, quæ ipsi soli unice quatenus

Plin.lib.1. de Rep. in fin. Arist. 1.1 Ethic. 8.7. Text. 54.
Homo, competit. Egregie hoc docent Plato &
ipse Aristoteles, ad quos hæc in parte, B. L. remit-
timus. Iam v. functio ista non potest nisi Animæ
quædam perfectio esse, non Viventis quidem,
cujus beneficio Homo vivit tantum; ista enim
potentia est etiam in Plantis; quin nec Sentientiis,
quatenus talis est; hæc enim ipsi cum Brutis com-
munis est; remanet ergo Ultimâ lclilicet Rationa-
lis: hæc solùm facultas Homini est propria, eum-
que

que ab aliis distinguit. Ex hisce jam evidenter
conficitur Summum hujus Vitæ Bonum, sive id, in solâ Virtu-
te, quæ Animi
Summa est
Perfectio.
ad quod omnia nostra Votâ studiaq; unice Con-
spirant, nullum esse aliud, quam ipsam VIRTU-
TEM, quippe quæ unica Animæ Rationalis Sum-
ma est Perfectio, & inter ceterâ Bona omnia,
sola Homini competit, quatenus Homo est; cum
reliqua quæ pro Bonis habentur, vel Bona reve-
ra non sint, vel saltem non sint proprie Humani,
nihil enim nisi quod ratione regitur, aut ratio-
nem habet, Humanum est, aut Homini proprie
convenit. Atq; hisce ita breviter præmissis, jam
quidem ipsam Summi Boni seu Felicitatis Defini-
tionem confidentius superstruere licebit. Et
forsitan Incommode hâc vice usurpabimus
eandem, quam tradit Arist. Lib. I. Eth. Nico-
mach. cap. 7. text. 58. hunc in modum: *Felicitas* Definitio
summiboni.
est operatio Animi, per Virtutem optimam & Perfectissimam, in Vita perfectâ. Vel itâ, *Summum*, quod hic
querimus, Bonum est Virtuose agerè, rectâ rationi Congruenter Vivere. Sicut contra, *Summa* est miseria, turpi
se imergere otio, Vitiorūq; sordibus conspurcare.
Quæri autem hîc solet, Num in ipso Virtutis Ha-
bitu, An verò in Virtuosa potius Aktionē, Sum-
ma consistat Felicitas? de posteriori præcipue af-
firmat Aristit, & cum eo Clariss: Dominus Hor-
nejus, qui hâc de re, copiosè non minus quam
eleganter, Disputat Eth. Lib: I. Nos habitâ Com-
pendij ratione breviter dicimus, *Coniunctim ambo* magis quam seorsim valere, cum neutrum al-
tero Commodè diuque carere possit, Conf: Heid:

pag. 125, Dubium autem ipsum, præter aliâ, graviter atque nervose enodatum invenies apud Fransicum Piccolomineum grad. 9. cap. 14. hunc in modum, *Summum Hominu Bonum situm est in Virtute, ut in fundamento. In Actione, ut formâ & supremâ Perfectione; In Voluptate, ut in affectione; In Natura & fortuna Boni, ut in Instrumento; In Honore & Gloriâ, ut signo; In Animi Tranquillitate & Vitâ Nature Consentaneâ, ut in Fructu; In Deo, ut in Objecto; In Conspiracyone omnium Bonorum, ut Cumulo.*

Solutio Dux
bii.

Nova Obie-
cio,

Objectionis
decisio.

Sed nova nobis, ex resolutione hujus, vicissim suboritur Quæstio; Cum enim superius dictum à nobis sit, *Summum Bonum in ipsâ Virtutis consistere Actione*, Acutè satis obici solet: Omnem Actionem esse propter finem, adeoque etiam hanc Ultiore agnoscere debere finem (quod Thesis nostram facile everteret) quo autem aliquid datur superius, illud simpliciter Ultimum dici non potest; Nos pro decisione quæstionis, hâc vice vestigijs insistentes sèpius memorati Piæ Recordationis Nob. DN.D. Gyldenstolpes/ distinguimus inter actionem Ultimam, quæ ad Ultiore finem non tendit aut dirigitur, & Intermediam quæ semper finis alicuius gratia suscipitur. Hoc igitur libenter largimur, quod omnis actio intermedia sit propter finem; atqui id jam de Summo Bono si subsumseris, minor Propositio aperte erit falsa, *Summum enim Bonum non Intermedia*, Sed Ultima actio est atque Operatio, Ultima Intellige in suo genere. Respective enim & in certo rerum Gradu atque Ordin-.

Ordinè ad aliud, Dej tempore Gloriam, Hominiisque Sālutem (ad quam Temporalis hæc meritò à Christianis dirigenda) si consideretur, alia prorsus est ratio. *Nęq; enim absurdum est,* (ut proprijs ejus utar Verbis) *in alio generē ali-*
quid supra se Perfectius agnoscere, quod tamen
in suo Generē Perfectissimum habetur. Ita Homo
in suo Genere Perfectissimus esse potest, licet
Deum Infinitis modis Perfectiorem habeat; &
formica in suo genere Perfectissimā, Hominem
tamen Perfectiorem agnoscit.

THESIS IV.

REstat, ut de Bonis Fortunæ aliquid dicamus; Notum est, Bona illa, quæ ad Felicitatem re- quiruntur, in triplici esse differentiā, Animi vi- delicet, Corporis, & externa illa sive fortunæ; Verum enim verò, quemadmodum de Actione & Habitu Virtutis dissentient Aristoteles & Stoici, ita etiam de Bonis fortunæ diversa tradunt, cum enim Habitus Virtutis esse sine bonis illis possit, non actio; necessariò fit, ut de Uno si disceptatur, de altero etiam oriatur controversia, Aristoteles dicit, Bona quidem fortunæ Felicitatem non Constituere, Interea tamen hanc ijsdem carere non posse ait. Stoici contrà, Felicitatem ac S. B. Bonis externis non tantū carere posse dicunt, sed illa nec revera bona, nec mala, sed Indifferentia faciunt. Cum autem hæc de re Prolixī passim

In Bonis for-
tunæ absolu-
te non Con-
stituit S. Bonū,

C

apud

apud Eruditos occurrant discursus, maximè apud
Clariss. Dn. Hornejum, (quem hæc de Materiâ
Elegantissimè differentem Consulè si placet,
B. L. Eth. lib: I.) nos Bolide nostra Ulteriore
hic fundum non metiemur, sed hoc saltem bre-
viter notatum Volumus ; Summum Bonum non
Consistere quidem in Bonis fortunæ, sed solâ tan-
tummodo Virtutis actione, hisce tamen ut In-
strumentis, quò in ipso Virtutis Exercitio felici-
us operetur, Commode omnino carerè non
posse. Aliud proinde est, dicere Summum Bonum
non posse esse sine Bonis Fortunæ, & aliud, Sum-
mum Bonum esse Bona Fortunæ, quod o-
mnino distincte tractandum est; Ita Homo sine re-
spiratione vivere non potest, respiratio tamen
non est Vitâ ipsa, Somno itidem Vita carere non
potest, qui tamen Vita ipsa non est, Uno ver-
bo, Summo Bono convenire debent multæ, quæ
Bonis fortunæ non deprehenduntur Convenire,
unde manifestè patet, illa Summum Bonum non
constituere Essentialiter. Quemadmodum igit
tur unum & idem non sunt, ea sine quibus nemo
sanus esse potest & ipsum illud sanum esse, ita
nec idem sunt, bene Vivere, & ea, sive quibus
bene Vivere non licet, quod ad hanc materiam
hæc vice breviter notatum sufficiat. (*Confer A-
ristotelem loco superius in marginè citato.*) Co-
ronidis loco (nè Compendij leges transgredi vi-
deamus) paucis addere luet, quomodo & quâ
ratione Felicitas hæc acquiri possit ac debeatur,
quid enim sit, & quâ in Re Consistat, vidimus
hac.

Tamen
Summum
Bonum,
B: fortunæ
Commode
carere non
potest.
Arist. I. Eud.

Conf. Itter-h.
Lin suis Con-
siderat.

Lib. I, Eth.
Nicom. c. 9,

hactenus. Imprimis quidem hic dicimus cum Aristotelè, Primariam atquè Principalem hujus Beatitudinis Causam esse ipsum Deum Ter Optimum Maximum, cuius donum hæc, ut reliqua Bona omnia, omnino est. Proximam autem atque secundariam ipsum Hominem facimus, qui hanc affuefactionem atque Doctrinam sibi comparabit & acquiret, undè hæc res præ aliis omnibus, post æternam Salutem & bona spiritualia, ceterbris serisque precibus devotè à Deo petenda est; Hinc Scriptura testatur Deo placuisse, quod Salomon non divitias, non Gloriam, sed Sapientiam bonamque manentem ab ipso precibus suis efflagitasset; Animum Videlicet Intelligentem ad judicandum Populum Dei, atque discernendum inter Bonum & malum. Præmia vero, quæ Virtuose agentes & rectè beateque viventes, Civiliter quidem loquendo, ut plurimum manent, in duplice sunt differentiæ; vel enim Interna, Internum, vel Externa dicuntur. Internum quidem illud unicum solummodo est, ipsa Videlicet Felicitas, quæ licet respiciat res externas, Internum tamen appellatur præmium, quod in Animo semper remaneat, inque eo Unice sedem suam habeat. Externa autem illa, pro temporis, subjecti & Circumstantiarum ratione varia sunt, utpotè Honos, Magistratus, Potentia & alia hujusmodi. Notandum tamen, nos hic non promiscuè quemvis felicitatis hujus capacem facerè, sed hunc tantummodo, qui gaudet Virtutè optimâ in Virtute Perfectâ. Fortuna autem hinc omne Imperium

Præmium
Virtutis
duplex

Non quivis
capax est Ci-
vili felicitas
est,

um, ut supra dictum, sequestramus atque relegamus. Ultimò & hoc obiter adiçere lubet, ad Beatitudinem Felicitatemque Summam, non sufficerè solam scientiam Virtutis & Praeclararum dogmata, requiritur enim hic insuper, primò Exercitatio, & quidem Continua atque diurna; Deinde, ut quid Bonum aut malum in Vitâ, quid sequendum fugiendumve sit, non Perfunctorie saltem, sed accuratè Cognoscatur. Quæ quidem singula in Perfecto Virtutum Candidato, Summaq; felicitatis Alumno, omnino desideramus.

Et vela heic contrabererè, fessamq; Pelagi jam Erransq; Cymbulam in Portum deducere, videatur tutissimum, Deus Ter-Optimus Maximus Divino suo Spiritu omnibus nobis adesse dignetur, in seculorum Perpetua secula!

Consecrarium.

Disputatio de Summo Bono Civili, Hominem Christianum non Solum decet, sed eidem utilis est, cumque perficit;

OMNIPOTENTI GLORIA !